

4. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи // Финансовые рынки и ценные бумаги, 2009. – №16. – 2009. – С. 22-28.

5. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2001.

6. Папехин Р. С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Папехин Р. С. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007. – 16 с.

7. Терещенко О.О. Дискримінантний аналіз в оцінці кредитоспроможності підприємства // Вісник НБУ. – 2003. - №7. – С 28-31.

Анотація. В статті подіяються питання особливостей і проблем розвитку системи фінансової безпеки залізничного транспорту України.

Ключевые слова: фінансова безпека, криза, ризик, кризова середовище, фінансова нестабільність, система фінансової безпеки

Summary. This article deals with issues concerning safety system and its financial development at railway transport in Ukraine.

Keywords: financial safety, crisis, risk, crisis surrounding, financial instability, financial safety system.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.*

УДК 338.47:656.2

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Зоріна О.І., к.т.н., професор (УкрДАЗТ)

В статті окреслено основи концепції забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, запропоновано механізм його забезпечення.

Ключові слова: залізничний транспорт, стійкий соціально-економічний розвиток, механізм забезпечення.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Необхідною умовою подолання кризових явищ в економіці України є ефективний розвиток та функціонування транспортної системи, основу якої становить залізничний комплекс України. Створюючи передумови соціально-економічного розвитку країни, залізничний транспорт забезпечує єдність основних ланок її економіки. В умовах реформування залізничного транспорту, підвищення конкуренції на ринку транспортних послуг актуальним є питання стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, яке потребує створення механізму його забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми. Слід відзначити, що вітчизняні науковці увагу приділяють в основному соціально-економічному розвитку регіону, а дослідження проблем розвитку галузей зводиться до вивчення проблем розвитку окремого підприємства, що не враховує вплив взаємозв'язків підприємств галузі та її стану, а також розвитку країни в цілому. Так, в працях З.С. Варналія, Я. Генціяж, З.В. Герасимчук, Т.Л. Желюка, Т.Л. Миронової, Н.Р. Нижник, Г.В. Саска, Д.М. Стеценка, В.М. Трегубчака запропоновано окремі механізми, впровадження яких сприяє підвищенню

рівня соціально-економічного розвитку економічних систем [1-6]. Серед таких механізмів варто виділити: механізм економічного регіонального розвитку; організаційно-економічний механізм формування стратегічних напрямів розвитку; організаційний механізм формування стратегії соціально-економічного розвитку; механізм управління процесами соціально-економічного розвитку; механізм розроблення та реалізації прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку; механізм реалізації стратегії; механізм регулювання процесів стратегічного планування суб'єктів господарювання, що реалізують стратегію.

Однак, вище зазначені механізми направлені на забезпечення одного напрямку розвитку і не охоплюють всю систему загалом. Такі підходи до формування механізмів розвитку гальмують формування ефективної стратегії розвитку як країни, так і регіону, галузі, підприємства. Механізм стійкого соціально-економічного розвитку повинен вписуватися в національну та світову стратегію розвитку держави, стратегію розвитку залізничного транспорту країни.

Метою статті є визначення основних положень концепції забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, формування механізму його забезпечення.

Проблеми транспортного комплексу України

Виклад основного матеріалу дослідження.

Основними напрямками забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, в першу чергу, є ресурси та потенціал залізничного транспорту. Головною сполучною ланкою ефективною взаємодії всіх ресурсів, переходу потенціалу в реальні результати, зростання якості та ефективності людського та інтелектуального капіталу галузі є соціальний капітал залізничного транспорту. Саме тому, в основі механізму забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку повинно бути відтворення соціального капіталу галузі.

Варто зазначити, що на стійкість соціально-економічного розвитку залізничного комплексу впливають світові тенденції, тобто зовнішнє та внутрішнє середовище, які і обумовлюють вибір пріоритетних засобів, механізмів забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку. Таким чином можна визначити базисні положення концепції забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту України, в якій виділено механізми та інструменти забезпечення державного та галузевого рівнів (рис.1).

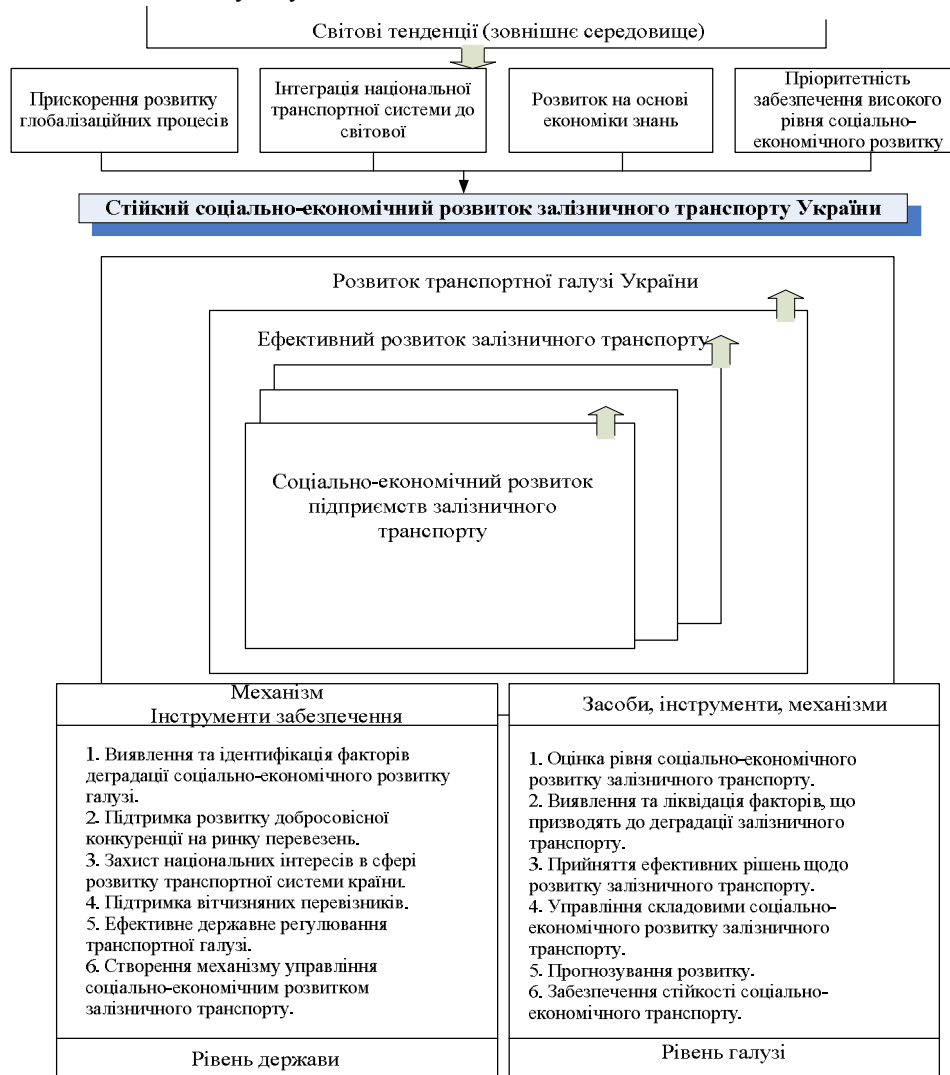

Рис. 1. Концепція забезпечення соціально-економічного розвитку залізничного транспорту України

Основними пріоритетами розвитку, які обумовлюються світовими тенденціями є: прискорення розвитку глобалізаційних процесів, інтеграція національної транспортної системи до світової, розвиток на основі принципів економіки знань, підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту.

Стійкість соціально-економічного розвитку залізничного комплексу країни з боку внутрішнього

та галузевого середовища формують: рівень розвитку транспортної галузі України, ефективність розвитку та конкурентоспроможність залізничного транспорту, соціально-економічний розвиток підприємств залізничного транспорту.

Негативно на стійкість соціально-економічного розвитку галузі та впровадження цільової моделі розвитку впливають фактори, що призводять до деградації залізничного транспорту.

До факторів, які найбільш негативно впливають на розвиток галузі, слід віднести: негативну динаміку розвитку ринку перевезень залізничного транспорту, кризовий стан Укрзалізниці, зростання тиску іноземних перевізників, недосконалість транспортного законодавства, високий рівень зносу основних фондів галузі та ін.

В сучасних умовах загострення конкурентної боротьби на ринку як внутрішніх, так і зовнішніх транспортних послуг, залізнична галузь країни не взмозі самостійно подолати проблеми, які сьогодні виникають перед нею. Основним гарантом розвитку залізничного транспорту повинні стати підтримка держави та державне регулювання. Саме тому, на основі дослідження сучасного стану розвитку галузі, впливу зовнішнього середовища, виявлення соціально-економічних факторів розвитку залізничного транспорту, формування моделі стійкого соціально-економічного розвитку, доцільно механізми та інструменти забезпечення соціально-економічного розвитку розподілити за рівнями реалізації.

Так, до механізмів державного рівня варто віднести: виявлення та ідентифікацію факторів деградації стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту; підтримку розвитку добросовісної конкуренції на ринку транспортних послуг; захист національних інтересів в галузі розвитку транспортної системи; підтримку вітчизняного перевізника; ефективне державне регулювання в транспортній галузі; створення механізму управління соціально-економічним розвитком залізничного транспорту.

Оцінка рівня розвитку, виявлення та ліквідація факторів деградації залізничного транспорту, прийняття ефективних рішень щодо розвитку галузі, управління складовими стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, прогнозування основних показників, тенденцій розвитку, впровадження заходів щодо забезпечення стійкого розвитку галузі є основними заходами, інструментами, механізмами забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту галузевого рівня.

Для впровадження цільової моделі стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту та забезпечення його подальшого розвитку необхідно мати такий механізм забезпечення розвитку, який спирається на зовнішні та внутрішні інтереси залізничного транспорту, країни та її населення. Механізм повинен представляти собою сукупність методів та засобів впливу на соціально-економічні процеси галузі, їх регулювання [7, с. 56].

Пропонується створити механізм забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, в основу якого буде покладено відтворення та розвиток соціального

капіталу галузі, який дозволить активізувати потенціал галузі на розробку та впровадження напрямів підвищення ефективності залізничного транспорту, його соціально-економічного розвитку.

При формуванні механізму забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку (рис. 2), відповідно до його моделі, стратегічною метою функціонування залізничного транспорту України варто виділити забезпечення зовнішніх і внутрішніх транспортно-експедиційних зв'язків, мобільності населення країни. Досягнення поставлених цілей можливе за рахунок підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту на зовнішніх та внутрішніх ринках перевезень, забезпечення належного рівня життя працівників галузі, які обумовлюються якістю, безпекою, швидкістю та вартістю перевезень. Механізм забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку буде складатися з чотирьох етапів. На першому етапі за допомогою статистичних даних, методів експертної оцінки, факторного аналізу, опитування буде визначатися необхідність забезпечення соціально-економічного розвитку. На цьому етапі проводиться оцінка стану залізничного транспорту, виявляються проблеми розвитку, визначаються перспективи та пріоритети розвитку.

Наступним етапом механізму забезпечення соціально-економічного розвитку є визначення напрямів забезпечення розвитку та вибір пріоритетного. На даному етапі першочерговим є відтворення соціального капіталу залізничного транспорту (СК), який дозволить розкрити людський капітал (ЛК) та забезпечити вибір оптимального шляху розвитку галузі. Після визначення пріоритетних на сучасному етапі розвитку галузі напрямів забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку комплексу, переходимо до наступного етапу – визначення інструментарію реалізації пріоритетних напрямів забезпечення. Інструменти забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку будуть поділятися за рівнями: держави, галузі, Укрзалізниці, підприємства залізничного транспорту. Після визначення інструментів забезпечення, серед яких можуть бути і державне регулювання, система фінансування (інвестиційна система), система управління, інноваційна система та ін. відбувається перехід до стадії реалізації пріоритетних напрямків розвитку та досягнення (впровадження) моделі стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту. Оскільки залізничний транспорт функціонує в реальному просторі, на нього впливають зовнішні та внутрішні фактори, в подальшому необхідна оцінка стабілізації соціально-економічного розвитку галузі, після чого визначається необхідність забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку.

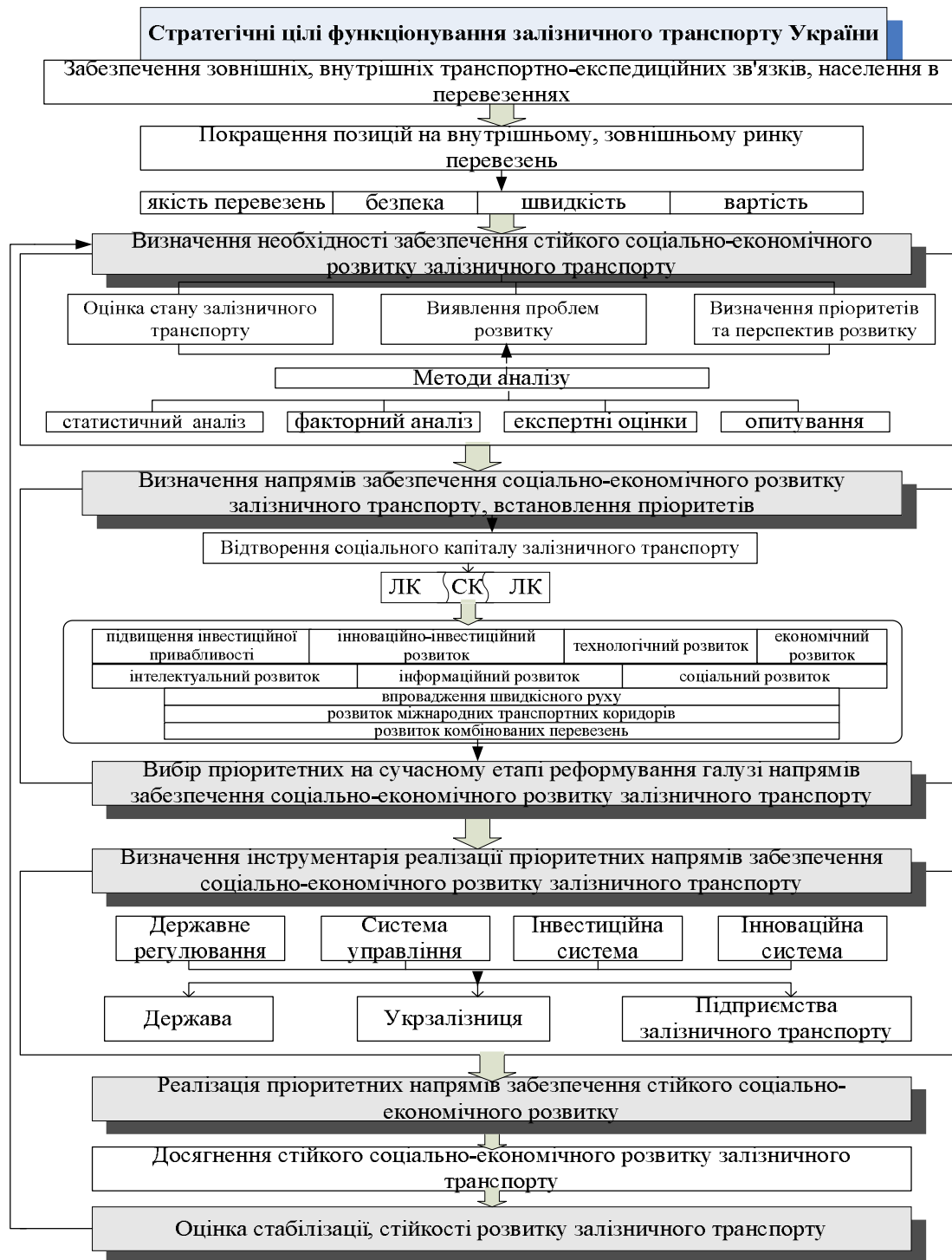

Рис. 2. Механізм забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку

Висновки. Створення та впровадження даного механізму забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту відповідно до вимог зовнішнього середовища, моделі стійкого соціально-економічного розвитку дозволить впроваджувати оптимальні заходи щодо забезпечення та подальшого підвищення соціально-економічного розвитку залізничного транспорту України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: [Текст] монографія / за ред. З.С. Варналя. – К. : Вид-во "Знання України", 2005. – 498 с.
2. Герасимчук З.В. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону: монографія [Текст]/

З.В. Герасимчук, І.М. Вахович. – Луцьк : Вид-во ЛДТУ, 2002. – 248 с.

3. Нижник Н.Р. Державне управління в регіонах України [Текст]/ Н.Р. Нижник // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України : наук. журнал. – 2001. – № 2. – С. 425-434.

4. Миронова Т.Л. Социально-экономическое развитие региона: диагностика и территориальное планирование: [Текст] монографія / Т.Л. Миронова. – Симферополь : Изд-во КРП "Крымучпедгиз", 2008. – 460 с.

5. Генціяж Я. Інституційні механізми регіонального розвитку України: шлях до

майбутнього [Текст]/ Я. Генціяж, М. Гнидюк // Збірник наукових праць УАДУ. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – Вип. 2, ч. 1. – С. 66-73.

6. Саєнко Г.В. На шляху до сталого розвитку економіки: господарський механізм взаємодії [Текст]/ Г.В. Саєнко, О.О. Папаїка. – Донецьк : Вид-во ДонДУЕТ ім. Туган-Барановського, 2005. – 928 с.

7. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь. / Райзберг Б.А., Лозовской Л.М., Стародубцева Е.Б. 5-е издан. перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 495с.

Анотація. В статті обозначены основи концепції забезпечення устойчивого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту, пропонується механізм забезпечення.

Ключевые слова: залізничний транспорт, устойчивий соціально-економічний розвиток, механізм забезпечення.

Summary. In article bases of the concept of ensuring sustainable social and economic development of railway transport are designated, the providing mechanism is offered.

Keywords: railway transport, steady social and economic development, providing mechanism.

Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.

УДК 339.565:656.2

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТРАНЗИТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ УКРАЇНИ

Зубенко В.О., к.е.н, доцент (УкрДАЗТ)

Обґрунтовано необхідність використання стратегічного управління для розвитку транзитного потенціалу України.

Ключові слова: транзитний потенціал, стратегічне управління, міжнародний транспортний коридор.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації, зміни традиційних світових господарських зв'язків ставлять перед Україною завдання раціонального використання потенціалу свого унікального економіко-географічного положення, а ефективна реалізація транзитного потенціалу країни дозволить отримати економічний ефект від участі в міжнародних транспортних перевезеннях.

Однак, нестабільність зовнішнього середовища та загострення проблем у внутрішньому середовищі ускладнюють процес ефективного функціонування і розвитку транзитного потенціалу України, що викликає необхідність стратегічного управління ним.

Аналіз досліджень та публікацій. На сьогодні тема дослідження теоретичних основ розвитку та управління транспортно-транзитним потенціалом України досить популярна, їй присвячена ціла низка праць за авторством:

В.Л.Диканя [1], О. Чернеги, В. Белозубенко, А. Расторгуєва [2], С. Пирожкова, Д. Прейгера, І. Малярчука [3], Т. Блудової [4], Є. Жукова [5], М. Макаренко, М. Цветова [6] та ін.

Підходи щодо розвитку транзитного потенціалу України представлені і в існуючих програмних документах: Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України на середньостроковий період до 2020 року [7], Комплексна програма затвердження України як транзитної держави в 2002-2010 роках [8] та ін.

Аналіз теоретичних напрацювань з даної проблематики свідчить про високу зацікавленість вчених, особливу увагу приділено питанням: сучасний стан транзитного потенціалу України, проблеми та перспективи розвитку транспортної інфраструктури, формування транзитної привабливості країни. Разом з тим явно необхідні нові пропозиції, що дозволять добитися високих економічних результатів.